

MATKARAPORTTI, ICOM-CIMUSET 2010

Kimmo Antila

ICOMin konferenssi järjestettiin tänä vuonna (7.-12.11.2010) Shanghaissa EXPO-maailmannäyttelyn alueella. Konferenssi laajeni myös muualla Shanghaihin ja sen lähiympäristöön. Itse osallistuin tiede- ja teknologiamuseoiden alakomitean CIMUSETin konferenssiin, jonka oma ohjelma järjestettiin maanantai-illasta keskiviikkoon (8.11.-10.11.) Shaoxinissa. Se on noin 4,3 miljoonan asukkaan suurkaupunki vajaan 300 kilometrin päässä Shanghaista.

Shaoxingissa vastaanotto oli ylenpalttinen. CIMUSET oli järjestetty osaksi laajaa tiede- ja teknologia-museoiden ja tiedekeskusten vuosittaista kokoontumista, ja kiinalaisia osallistujia oli pitkälti kolmatta sataa. Kaupungin keskustassa sijainneessa hienossa hotellissa järjestetty konferenssi sujui mainiosti; kiinalaiset ja ulkomaiset vieraat vaihtelivat säännöllisesti puhujan paikalla ja simultaanitulkkaus toimi erinomaisesti. Aiheet käsittelivät erityisesti erilaisia aktiviteetteja tiedekeskuksissa, vuorovaikutusta vierailijoiden kanssa ja uusia teknologisia sovelluksia. Erityisesti suurimmissa kaupungeissa Pekingissä ja Shanghaissa on investoitu suuria summia näyttäviin toteutuksiin. Eurooppalaisista esityksistä mieleenpainuvia oli mm. unkarilaisen Eva Vamosin esitys pienistä esineistä kertomassa suurta tarinaa. Evan esimerkkinä olivat historialliset kahvinkeittimet. Toinen keskustelua paljon kiinalaisten keskuudessa herättänyt esitys oli CIMUSETin uudeksi presidentiksi valitun tanskalaisen Jytte Thorndahlin esitys energian kulutuksesta. Energiaan liittyvät teemat tuntuivat kiinnostavan myös kiinalaisia isäntiämme muita aiheita enemmän.

Etelä-Amerikan osallistujista kiintoisimmasta esityksestä vastasi brasilialainen Maria Esther Valente, joka kertoi astrologisen museon aika-näyttelystä sekä asiakkaiden erilaisista aikakäsityksistä. Kiintoisia olivat myös Venäjän Kaliningradissa sijaitsevat laivastomuseon Elena Rybakovan esitys nuorille kävijöille suunnatusta toiminnasta ja viime vuosina voimakkaan muutoksen kohteena olleen Pietarin Popovin kommunikaatiomuseon johtajan Ludmila Bakayatovan esitys museon kehityssuunnista. Oma esitykseni käsitteli mediamuseo Rupriikin ja museokeskus Vapriikin uusia näyttelyitä ja niiden pyrkimystä kommunikoida eri ikä- ja kävijäryhmien kanssa. Käsittelin myös lyhyesti uuden museoteknologian käyttöä.

Kiinalaisten esityksistä kiehtovimpia olivat Pekingin tiedemuseon edustajien esitelmät, joissa sekä museopedagoginen anti että uusien teknologian luova käyttö näytti olevan erinomaisesti hallussa. Esitysten taso tosin hieman vaihteli, ja selvästi osa papereista oli laadittu kiinalaisia kollegoita silmälläpitäen.

Shaoxingissa oli mahdollista tutustua myös lumoavaan vanhaan kaupunkiin, tuhansia vuosia vanhoihin siltoihin ja paikallisten elämään vanhan kaupungin kanaalien rannalla. Shanghaihin palattiin Hangzoun kaupungin kautta, jossa tutustuttiin tiedekeskukseen. Sen parasta antia oli hieno robottinäyttely sekä vaikuttava 4D-teatteri, jossa animaatiohahmot heittivät virtuaalisia käärmeitä luikertelemaan katsojien penkeille ja niiden alle. Hienot efektit saatiin aikaan ilmanpaineella, mekaanisilla apuvälineillä ja jopa keinotekoisella sateella. Hangzoussa pääsimme matkaamaan myös kuuluisalle länsi-järvelle, jossa risteilimme katsomaan kolmen veteen upotetun padogan saarta.

Retket olivat mainio tilaisuus tutustua alan ihmisiin eri puolilta maailmaa ja vaihtaa kokemuksia näyttelyistä, teemoista ja myös tieteen ja teknologian historian kokoelmien kertymisestä. Keskusteluissa tuli monesti esille se, kuinka museot haluavat oppia ja ottaa mallia tiedekeskusten esitystavasta ja hands on –tyyppisten laitteiden soveltamisesta opetukseen ja toisaalta taas tiedekeskuksetkin ovat alkaneet kerätä omia museokokoelmiaan

ja pyrkivät laajentamaa näyttelytoimintaansa historiallisten teemojen ja ilmiöiden esittelyyn. Tekniikan ja tieteen museoiden muuttuminen yleisöystävällisimmiksi ja toiminnallisimmiksi on kehityksen päätrendejä. Samalla pyritään eroon vanhoista kankeista nimistä ja luodaan uutta brändiä uuden vetävän nimen alle. Hyvänä esimerkkinä on Mannheimissa sijaitseva vanha "Landesmuseum für Technik und Arbeit in Mannheim", joka on muuttanut nimensä "Technoseum" ja muokannut näyttelyilmaisuaan tiedekeskusmaiseen suuntaan.

Kiinalaiset isännät olivat vieraanvaraisia ja palveluksessamme oli koko viikon ajan kaksi tehokasta ja kielitaitoista tutkijaa Pekingin tiedekeskuksesta. Erilaisissa pienissä ongelmatilanteissa näiden henkilöiden palvelu olikin tarpeen.

Torstaina CIMUSETin väelle oli vielä järjestetty vielä esittely Shanghaiin valtavassa tiedekeskuksessa sekä hieno illallinen pääjohtajan seurassa. Shanghaiin tiedekeskus oli omalaatuinen yhdistelmä luonnonhistoriallista museota, kotimaan Heureka-stakin tuttuja erilaisia teknisiä ja luonnonilmiöitä valaisevia kokeiltavia kohteita ja etupäässä lapsiperheille suunnattuja näyttelyitä. Miljoonakaupungin tiedekeskus oli tosiaan valtava: kymmeniä tuhansia neliometrejä näyttelytilaa ja toimintoja. Luonnontieteellistä museota varten oltiin parhaillaan suunnittelemassa uutta rakennusta, jonka valmistuttua nykyinen keskus jäisi ainoastaan tiedekeskuksen käyttöön. Kiinalaisissa tiedekeskuksissa ei ollut omia museokokoelmia, eikä historiallinen tarkastelu ollut juuri missään varsinaisesti keskiössä, vaikka nimenä laitoksilla olikin "Science and Technology Museum". Nimitys siis tarkoittaa Kiinassa yleensä tiedekeskusta. Poikkeuksena tästä on Pekingin tiedekeskus, jossa on myös omat historiallisten esineiden kokoelma ja siihen liittyvää näyttelytoimintaa.

ICOM:in maailmankokouksen annista pääsin nauttimaan sekä avausviikonvaihteessa että viikon lopulle sijoittuvissa päättäjäisissä. Puheet tilaisuuksissa olivat juhlavia ja pitkiä, ohjelma mahtipontisen vaikuttavaa ja valtava yleiskokous pitkä ja osin sekava. Konferenssirakennuksessa järjestetyiltä messuilta mukaan tarttui sekä uusia näkökulmia tekniikkaan että monien kiinalaismuseoiden esittelyjä.

CIMUSET:in omassa kokouksessa tehtiin puolestaan monia henkilövalintoja ja uusia linjanvetoja. Järjestöä pitkään johtanut ranskalainen Bernard Blanche jäi syrjään ja uuteen hallitukseen tuli uutta sukupolvea mm. Sloveniasta ja Madridista. Presidentiksi valittiin jo edellämmainittu tehopakkaus Tanskan energiamuseosta, Jytte Thron Dahl. Tulin myös itse valituksi CIMUSET:in uuteen hallitukseen, joten pohjoismaisen edustus on tällä hetkellä poikkeuksellisen vahvaa. Varapresidentiksi valittiin kiinalainen Xu Yanhao ja australialainen David Demant. CIMUSET:issa oltiin myös tyytyväisiä pitkän linjan järjestön aktiivin, Kanadan tiede- ja teknologiakeskuksen Claude Faubertin valinnasta ICOM:n executive boardiin. CIMUSET kokoontuu seuraavan kerran Brnossa ja vuonna 2012 päätettiin järjestää kokous Suomessa –Tampereella ja Helsingissä. Vapriikki on lupautunut tapahtuman pääisännäksi.

Shanghai sinänsä oli aikamoinen nähtävyys, johon oli mahdollisuus tutustua tarkemmin konferenssin jälkeisenä viikonloppuna. Valtavat pilvenpiirtäjät, hienosti toimiva metro, ihmisvilinä, rikkaat ja köyhät ihmiset ja kova kaupanteko värittivät kuvaa markkinataloudessa elävän yksipuoluemaan nykytilasta. Vierailemisen arvoisia museoita oli mm. Shanghai-museo, jossa oli esillä Kiinan historiaa vuosituhansien ajalta ja vaihtuvana näyttelynä Eremitaasin näyttely Katariina Suuresta. Myös kaupungin taidemuseossa esillä ollut villi video- ja pop-taide oli kiinnostavaa. Erikoinen museokokemus oli myös korkean Pearl-näkötornin alimmassa kerroksessa sijainnut kaupunginmuseo, jonka näyttely perustui lähes kokonaan vahanukeista ja tilannelavastuksista koostuvista dioraamoista.